

Rozdział 8

Horyzont czasowy

Wszystkie testy w poprzednim rozdziale przeprowadziliśmy w perspektywie dziennej, która jest bardzo często wykorzystywana przez inwestorów. Nie wszyscy traderzy handlują jednak na barach w tej skali czasowej. Dlatego w tym rozdziale przyjrzymy się skuteczności IB w perspektywie m30, m60, h4, dziennej, tygodniowej i miesięcznej. Testy, tak jak poprzednio, zostały wykonane na 82 rynkach, przy czym dla danych intradayowych analizowałem trzy lata (ze względu na ograniczenie ilości danych do analizy), a w przypadku większych horyzontów czasowych zbadałem ostatnie 10 lat.

ANALIZA STATYSTYCZNA

Analiza podejścia krótkoterminowego

Tabela 8.1. Skuteczność IB w poszczególnych perspektywach czasowych – podejście krótkoterminowe

Perspektywa czasowa	Trafność	Liczba transakcji	Wynik netto	Maksymalny drawdown	Średni wynik na pojedynczej transakcji	Stopa zwrotu
Miesięczna	51,6%	1046	160 378 \$	-1 056 260 \$	153 \$	15%
Tygodniowa	52,7%	4673	617 503 \$	-108 305 \$	132 \$	570%

Perspektywa czasowa	Trafność	Liczba transakcji	Wynik netto	Maksymalny drawdown	Średni wynik na pojedynczej transakcji	Stopa zwrotu
Dzienna	51,1%	28 647	1 624 860 \$	-62 090 \$	57 \$	2617%
h4	44,5%	62 052	-168 359 \$	-222 991 \$	-3 \$	-76%
h1	40,6%	214 264	-247 772 \$	-349 089 \$	-1 \$	-71%
m30	38,7%	430 825	-576 751 \$	-679 961 \$	-1 \$	-85%

Omówienie wyników:

1. Analizując zestawienie, można przyjąć, że im wyższa perspektywa czasowa, tym wskazania płynące z IB są bardziej wiarygodne. Dotyczy to nie tylko aktualnie badanej formacji, ale generalnie układów price action. Na poparcie takiego wniosku nie mam żadnych innych dowodów (oczywiście prócz analizowanej tabeli), ale mam silne przekonanie o istnieniu takiej właśnie prawidłowości. Z mojego doświadczenia wynika bowiem, że im większa perspektywa czasowa, tym inwestorzy przykładają większą wagę do takiego układu.
2. Zdecydowanie najlepsze wyniki osiągnęła perspektywa dzienna (wynik netto: 1 624 860 USD; stopa zwrotu: 2617%), a następnie tygodniowa i miesięczna. Warto jednak zwrócić uwagę, że ta klasyfikacja została dokonana według stopy zwrotu. Gdybyśmy wzięli pod uwagę średni wynik na pojedynczej transakcji, wtedy wyglądałaby ona zgoła inaczej: miesięczna: 153 USD, tygodniowa: 132 USD i dzienna: 57 USD.

Bardzo dobre wartości średniej transakcji najwyższych skal powinny być jednak odbierane z umiarkowanym optymizmem. Należy bowiem zwrócić uwagę na wartość drawdownu, która w przypadku danych miesięcznych wyniosła ponad 1 mln USD (taki drawdown przy 1046 transakcjach i naprawdę niezłym zysku 160 378 USD oferuje tylko 15-proc. stopę zwrotu). Tak wysoka wartość obsunięcia kapitału wynika z dużych zleceń obronnych (dla przypomnienia zwracam uwagę, że stosujemy stop lossy czasowe), które występują w większych horyzontach czasowych.

3. Warto zwrócić uwagę również na liczbę transakcji. W ostatnich 10 latach w skali miesięcznej wygenerowanych zostało 1046 sygnałów, a w skali dziennej – aż 28 647. Ta większa liczba IB, nawet przy słabszym niż w skali miesięcznej średnim wyniku na transakcję (57 USD do 153 USD), pozwoliła wygenerować 10-krotnie większy zysk (1,6 mln USD wobec 160 tys. USD). Analizując wyniki, zawsze należy być świadomym wszystkich czynników wpływających na ostateczny rezultat.

4. To, co może być dla niektórych zaskoczeniem, to zdecydowanie słabsze wyniki IB w niższych perspektywach czasowych. Zarówno w perspektywie h4, h1, jak i m30 osiągnęte stopy zwrotów były ujemne i oscylowały wokół poziomu od -71% do -85%.

Analiza podejścia średnioterminowego

Tabela 8.2. Skuteczność IB w poszczególnych perspektywach czasowych – podejście średnioterminowe

Perspektywa czasowa	Trafność	Liczba transakcji	Wynik netto	Maksymalny drawdown	Średni wynik na pojedynczej transakcji	Stopa zwrotu
Miesięczna	50,5%	717	-14 249 \$	-373 051 \$	-20 \$	-4%
Tygodniowa	51,8%	3 213	166 913 \$	-702 522 \$	52 \$	24%
Dzienna	50,3%	18 234	954 598 \$	-336 251 \$	52 \$	284%
h4	48,3%	36 088	273 064 \$	-140 012 \$	8 \$	195%
h1	46,0%	121 674	-327 662 \$	-361 140 \$	-3 \$	-91%
m30	44,6%	238 209	-757 268 \$	-827 470 \$	-3 \$	-92%

Omówienie wyników:

1. Ponownie najlepsze stopy zwrotu osiągnęła perspektywa dzienna (284% przy zbliżonym poziomie wartości średniej transakcji 52 USD), choć przy znaczącym wzroście obsunięcia kapitału (336 251 USD wobec 62 090 USD). Taki wynik z jednej strony potwierdza stabilność tej perspektywy w kontekście IB, z drugiej – wskazuje, że IB jest formacją, która najlepiej działa w koncepcji „tu i teraz”. Innymi słowy, gramy na podstawie określonego układu, oczekujemy dynamicznego wybicia, a po jego wystąpieniu stosunkowo szybko realizujemy zysk.
2. Na drugie miejsce, trochę przebojem, wdarła się perspektywa h4. Nie potrafię wytłumaczyć tego zjawiska. Niewykluczone, że jest ono wynikiem losowej natury rynków. Należy pamiętać, że na giełdach występują pewne prawidłowości, mimo to cena w dużym stopniu jest zdeterminowana przez trudno identyfikowalne czynniki. Ponieważ perspektywa h4 pojawiła się wysoko w naszej klasyfikacji tylko w podejściu średnioterminowym, przed jej wykorzystaniem w praktyce poddałbym ją dokładniejszej analizie.
3. Perspektywa tygodniowa zakończyła okres badania na lekkim plusie (wysoki drawdown, wynoszący ponad 700 tys. USD zmniejszył stopę zwrotu do 24%), a miesięczna – w okolicach poziomu break even. Swoją słabość w kontekście IB ponownie potwierdziły najniższe skale czasowe, czyli h1 i m30.

Analiza podejścia długoterminowego

Tabela 8.3. Skuteczność IB w poszczególnych perspektywach czasowych – podejście długoterminowe

Perspektywa czasowa	Trafność	Liczba transakcji	Wynik netto	Maksymalny drawdown	Średni wynik na pojedynczej transakcji	Stopa zwrotu
Miesięczna	55,4%	513	570 648 \$	-591 138 \$	1112 \$	97%
Tygodniowa	51,1%	2304	387 554 \$	-474 782 \$	168 \$	82%
Dzienna	50,7%	12 633	693 613 \$	-264 349 \$	55 \$	262%
h4	48,7%	22 929	-2544 \$	-272 184 \$	0 \$	-1%
h1	47,4%	79 403	-89 660 \$	-273 862 \$	-1 \$	-33%
m30	46,6%	155 010	-419 982 \$	-480 221 \$	-3 \$	-88%

Omówienie wyników:

1. Na pierwszy rzut oka widzimy, że wartości stóp zwrotu w podejściu długoterminowym nie różnią się znacznie od podejścia średnioterminowego. Najlepiej wypadła perspektywa dzienna (ponowne potwierdzenie stabilności tej perspektywy w kontekście IB), która w ostatnich 10 latach wypracowała wynik netto na poziomie prawie 700 tys. USD przy stopie zwrotu 262% i średnim zysku 55 USD.
2. Pozostałe dwie wyższe perspektywy, czyli tygodniowa i miesięczna, także przyniosły spory zysk. Stopy zwrotu oscylowały w okolicach 100% i wyniosły kolejno 82% i 97%. Szczególną uwagę warto zwrócić na wartość średniego zysku wypracowaną na danych miesięcznych – 1112 USD to zysk na jednej transakcji ok. 7-krotnie większy od IB tygodniowych i aż 20-krotnie – od IB dziennych. Niestety, nadal duży mankament w największej skali czasowej stanowi wysoki drawdown, który przekracza 590 tys. USD. Wartość takiego drawdownu w praktyce jest nie do zaakceptowania przez większość inwestorów indywidualnych.
3. Perspektywa h4, która poprzednio zaskoczyła nas pozytywnym wynikiem, teraz oscyluje w okolicach zera. Dwie pozostałe perspektywy intradayowe konsekwentnie osiągają wyniki zdecydowanie poniżej poziomu break even.

REKOMENDACJE:

1. Zdecydowanie rekomenduję wykorzystanie IB w skali dziennej. Rozwiązanie takie jest najlepszym kompromisem w kontekście zysków i występującego drawdownu. W każdym z trzech podejść omawiany horyzont czasowy znajdował się wśród najlepszych wyników. Jednoznacznie świadczy to o stabilności (wartość

- średniej transakcji konsekwentnie oscylowała w zakresie 52–57 USD) i wiarygodności IB na wykresach w najbardziej popularnym horyzoncie czasowym.
2. Warto rozważyć wykorzystywanie IB także w perspektywie tygodniowej. Zyski w tej skali czasowej były stabilne i zadowalające, choć z pewnością mankamentem jest potrzeba stosowania dużych stop lossów, które mogą prowadzić do znacznych obsunięć kapitału. W jaki sposób trader mógłby próbować redukować wartość drawdownów? Poprzez wprowadzenie do strategii ciaśniejszych stop lossów lub dodanie kolejnych filtrów, które opiszę w następnych rozdziałach. Należy jednak pamiętać, że każda modyfikacja strategii wymaga odrębnych badań.
 3. Mimo że w skali miesięcznej zyski w dwóch z trzech podejść były zadowalające, co odbierałbym już jako pewną regularność wyników, to jednak olbrzymie drawdowny wydają się sporym problemem. Rozwiązaniem mogą być ETF-y lub inne instrumenty, które oferowałyby mniejszą ekspozycję na ryzyko niż kontrakty. Specyfika tych rynków jest jednak zupełnie inna i badania w tej książce nie powinny być aplikowane dla innych instrumentów niż te wykorzystywane przeze mnie w analizach.
 4. Z perspektywy przeprowadzonych testów zwracam uwagę na potrzebę zachowania ostrożności podczas stosowania IB również w perspektywach intradayowych: h4, h1 i m30. Chciałbym jednak zwrócić uwagę, że powyższy wniosek nie oznacza całkowitego wykluczenia tych horyzontów czasowych z tradingu. Sam jestem daytraderem i układy IB wykorzystuję nawet na m5. Poprzez stwierdzenie „zachowanie ostrożności” mam na myśli, że trader, schodząc do niższych interwałów, musi być świadomy obniżenia skuteczności IB i w związku z tym filtry wzmacniające poszczególne sygnały powinny być silniejsze niż np. na wykresie dziennym.

Rozdział 16

Relacja wielkości bara wewnętrznego do bara zewnętrznego

Do badania zmienności można również podejść w inny sposób. Dynamikę zachowania ceny określa również relacja pomiędzy wielkością obu barów tworzących formację IB. Przykładowo gdy oba bary mają zbliżony zasięg, wtedy zmienność utrzymuje się na podobnym poziomie. Gdy jednak bar wewnętrzny jest znacznie mniejszy od zewnętrznego, można przyjąć, że zmienność spada, a rynkowa „sprężyna” ulega ściśnięciu.

Kierując się tą logiką, dokonałem klasyfikacji wszystkich IB na trzy grupy¹:

- a) Bardzo mały IB to taki bar, w którym wewnętrzny bar jest mniejszy od $\frac{1}{3}$ bara zewnętrznego. Przykładowo gdy bar zewnętrzny ma zasięg 123 pipsów, a wewnętrzny – 27,7 pipsa, to bar wewnętrzny stanowi 22,5% bara zewnętrznego ($27,7 \div 123$) – patrz diagram 16.1.
- b) Mały IB to taki bar, w którym wewnętrzny bar jest większy od $\frac{1}{3}$ bara zewnętrznego, ale mniejszy niż $\frac{2}{3}$ bara zewnętrznego. Przykładowo gdy bar zewnętrzny ma zasięg 157,2 pipsa, a wewnętrzny – 96,5 pipsa, to bar wewnętrzny stanowi 61,3% bara zewnętrznego ($96,5 \div 157,2$) – patrz diagram 16.2.
- c) Duży IB to taki bar, w którym wewnętrzny bar jest większy od $\frac{2}{3}$ bara zewnętrznego. Przykładowo gdy bar zewnętrzny ma zasięg 63,3 pipsa, a wewnętrzny

¹ Przyjęty przeze mnie podział wynika z subiektywnych zapatrywań. Wydaje się, że dwie grupy to za mało, z kolei pięć – to zbyt dużo. Uważam, że badanie może bazować na podziale na cztery kategorie (lub właśnie trzy).

Diagram 16.1. Bardzo mały IB

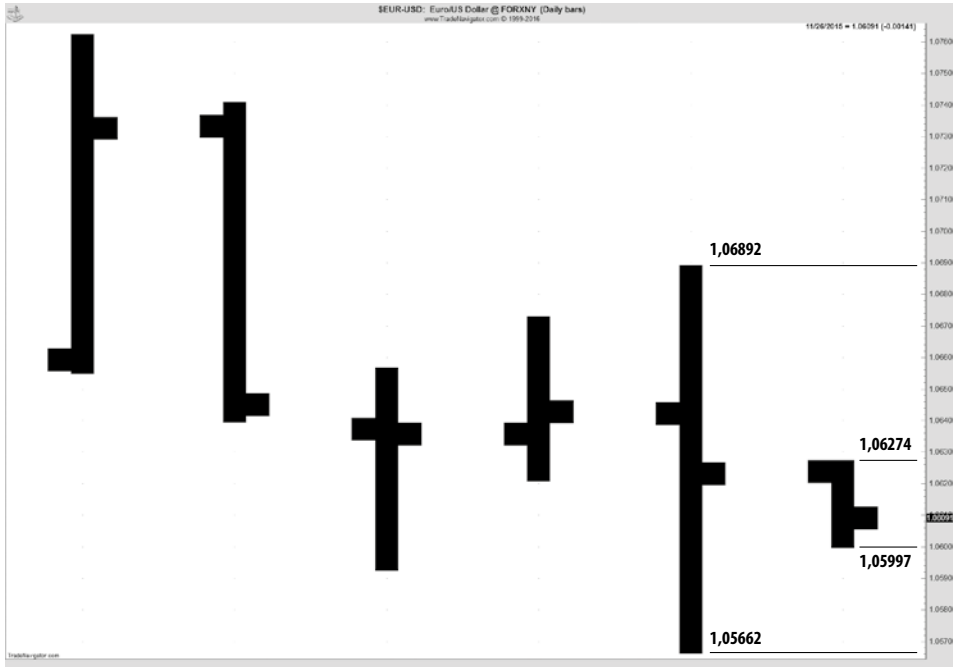


Diagram 16.2. Mały IB

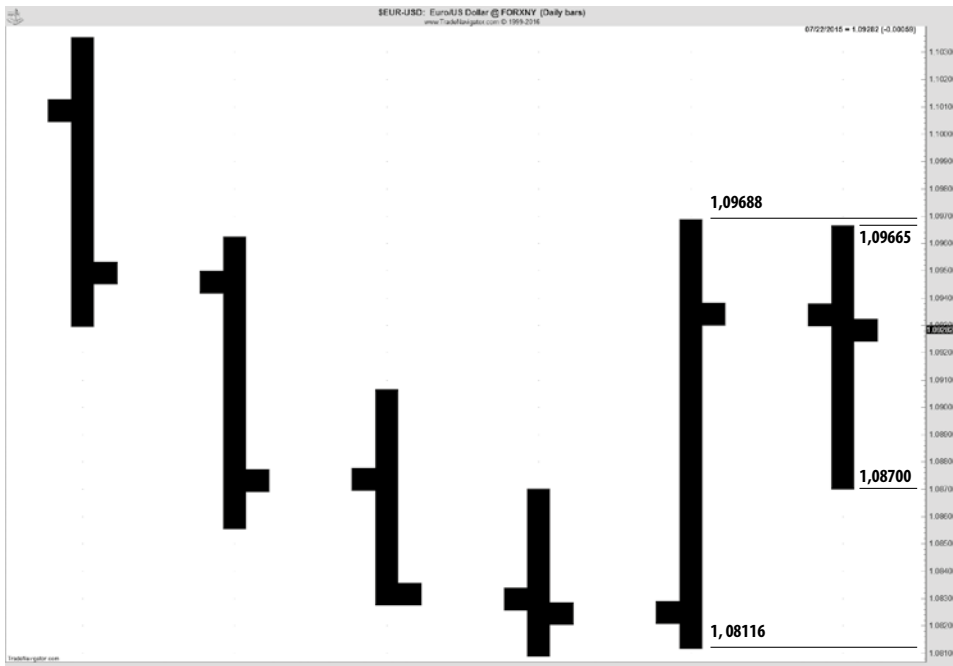
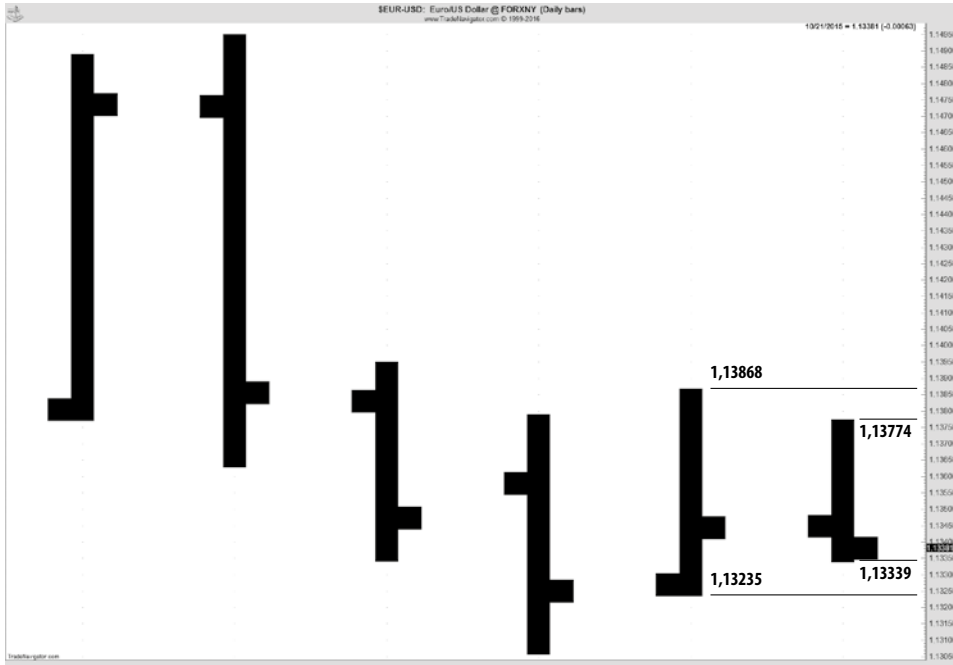


Diagram 16.3. Duży IB

- 43,5 pipsa, to bar wewnętrzny stanowi 68,7% bara zewnętrznego ($43,5 \div 63,3$)
- patrz diagram 16.3.

ANALIZA STATYSTYCZNA

Analiza podejścia krótkoterminowego

Tabela 16.1. Podział formacji IB ze względu na wielkość wewnętrznego bara – podejście krótkoterminowe

Relacja wielkości bara wewnętrznego do zewnętrznego	Trafność	Liczba transakcji	Wynik netto	Maksymalny drawdown	Średni wynik na pojedynczej transakcji	Stopa zwrotu
Wszystkie IB	51,1%	28 647	1 624 860 \$	−62 090 \$	57 \$	2617%
Mały IB	51,0%	15 574	808 814 \$	−44 041 \$	52 \$	1834%
Duży IB	50,7%	10 441	477 322 \$	−45 795 \$	46 \$	1042%
Bardzo mały IB	51,2%	1792	120 618 \$	−25 632 \$	67 \$	470%

Omówienie wyników:

1. Każdy typ IB wygenerował dodatnie wyniki, więc jest to filtr pozytywny. Warto jednak zwrócić uwagę, że żadna z grup nie osiągnęła większego zysku niż IB nieprzefiltrowane.
2. Mały IB osiągnął najwyższą stopę zwrotu (1834%), co jest najbardziej zbliżone do stopy zwrotu IB nieprzefiltrowanych. Było to możliwe dzięki stosunkowo małemu drawdownowi. Co prawda, niski drawdown wystąpił również w przypadku dużego IB, ale w jego przypadku zysk wyniósł tylko 477 322 USD (wobec 1,62 mln USD w odniesieniu do IB nieprzefiltrowanych).
3. Bardzo mały IB występuje stosunkowo rzadko. Stanowi on tylko 6,3% wszystkich formacji. Za niewielką ilością jego występowania kryje się jednak wysoka jakość². Ten rodzaj filtra wyróżnia się najwyższą trafnością i średnim zyskiem na pojedynczej transakcji, co w połączeniu z niskim drawdownem umożliwia osiągnięcie stopy zwrotu na poziomie 470%.
4. Zaskakująco dobre wyniki miał również duży IB. W porównaniu z innymi filtrami funkcjonuje gorzej, ale wciąż na poziomie zadowalającym. Na szczególną uwagę zasługuje wysoka stopa zwrotu (1042%). Słabiej wypadają natomiast pozostałe dwa parametry, tj. trafność oraz średni zysk, które są niższe od parametrów osiągniętych przez nieprzefiltrowane IB oraz od parametrów w pozostałych grupach.

Analiza podejścia średnioterminowego:

Tabela 16.2. Podział formacji IB ze względu na wielkość wewnętrznego bara – podejście średnioterminowe

Relacja wielkości bara wewnętrznego do zewnętrznego	Trafność	Liczba transakcji	Wynik netto	Maksymalny drawdown	Średni wynik na pojedynczej transakcji	Stopa zwrotu
Wszystkie IB	50,3%	18 234	954 598 \$	-336 251 \$	52 \$	284%
Bardzo mały IB	51,0%	1679	170 037 \$	-52 561 \$	101 \$	323%
Mały IB	49,3%	11 868	533 052 \$	-210 367 \$	45 \$	253%
Duży IB	50,4%	8636	222 898 \$	-161 713 \$	26 \$	138%

² Ten filtr mógłby zostać wykorzystany przez tradera, który wykazuje się dużą cierpliwością i nad wyraz ceni sobie jakość. Dla tradera, który na pierwszym miejscu stawia zysk (i toleruje większy drawdown), ten filtr nie będzie dobrym rozwiązaniem. W końcu stopa zwrotu 470% nie może się równać stopie zwrotu wynoszącej 2617%.

Omówienie wyników:

1. Każdy rodzaj filtra generuje dodatnią stopę zwrotu.
2. Najbardziej pozytywnie wyróżnia się bardzo mały IB. Nie dość, że osiągnął stopę zwrotu wyższą niż stopa zwrotu nieprzefiltrowanych IB, to udało się to osiągnąć przy 10-krotnie mniejszej liczbie transakcji. Dodatkowo oba pozostałe parametry (trafność oraz średni zysk) również wypadają bardzo dobrze. Szczególną uwagę zwraca przeciętny wynik pojedynczej transakcji, który przewyższa 20-krotnie IB bez zastosowania żadnych filtrów. W tym podejściu wyraźnie zarysowuje się przewaga bardzo małych formacji.
3. Mały IB także osiągnął bardzo zadowalającą stopę zwrotu (253%), co jest wynikiem nieznacznie niższym od niefiltrowanych IB. Rozczarowuje natomiast poziom trafności, który spośród wszystkich grup jest najniższy.
4. Wyniki dużego IB, choć dodatnie, spośród wszystkich grup są zdecydowanie najslabsze. Rozczarowują zarówno osiągnięta stopa zwrotu, jak i średni wynik pojedynczej transakcji, który stanowi zaledwie 50% tego samego parametru osiągniętego przez nieprzefiltrowane IB.

Analiza podejścia długoterminowego

Tabela 16.3. Podział formacji IB ze względu na wielkość wewnętrznego bara – podejście długoterminowe

Relacja wielkości bara wewnętrznego do zewnętrznego	Trafność	Liczba transakcji	Wynik netto	Maksymalny drawdown	Średni wynik na pojedynczej transakcji	Stopa zwrotu
Wszystkie IB	50,7%	12 633	693 613 \$	-264 349 \$	55 \$	262%
Bardzo mały IB	52,6%	1590	227 069 \$	-67 658 \$	143 \$	336%
Mały IB	49,6%	9178	346 404 \$	-405 451 \$	38 \$	85%
Duży IB	51,0%	7123	390 837 \$	-203 970 \$	55 \$	192%

Omówienie wyników:

Wnioski:

1. Każdy rodzaj filtra generuje dodatnią stopę zwrotu.
2. Podobnie jak w podejściu średnioterminowym bardzo mały IB jest filtrem wyjątkowo atrakcyjnym. Mimo rzadkiego występowania (tylko 12,6% wszystkich IB) osiąga zdecydowanie najlepsze wyniki: najwyższą stopę zwrotu – 336% (więcej

niż IB nieprzefiltrowane), najwyższą trafność oraz najwyższy średni zysk, który jest 2,6 razy większy od IB bez żadnych filtrów.

3. Mały IB osiągnął stopę zwrotu zaledwie na poziomie 85%. Drawdown wyższy od przeciętnego oraz najniższy średni zysk i trafność czynią ten filtr w podejściu długoterminowym zdecydowanie najmniej atrakcyjnym.
4. Parametry osiągnięte przez duży IB są porównywalne z wynikami nieprzefiltrowanych formacji. Stopa zwrotu osiągnięta przez ten filtr jest wprawdzie niższa, ale została wypracowana przy wchodzeniu na rynek zdecydowanie rzadziej.

REKOMENDACJE:

1. IB bardzo małe oferują transakcje wysokiej jakości w każdym ze stosowanych podejść. Jedynym mankamentem związanym z najmniejszymi formacjami jest rzadkość ich występowania. Zamiast jednak koncentrować się na wykonywaniu dużej liczby transakcji z przeciętną efektywnością, zgodnie z moim doświadczeniem, warto skupić się na jakości.
Omawiany filtr ten można stosować jako silny filtr uzupełniający lub nawet krytyczny, na bazie którego tworzone są koncepcje transakcyjne. Takie podejście powinno przynieść zdecydowanie lepsze rezultaty.
2. Wyniki małego oraz dużego IB charakteryzują się wahaniami w zależności od badanego podejścia. Tego typu sytuacje zawsze rodzą pytanie o stabilność analizowanych filtrów. W związku z tym odnośnie tych dwóch grup nie jestem w stanie wydać jednoznacznego osądu.